

ВІДГУК

офіційного опонента Коротюк О.В. на дисертацію Ковалевського Микити Андрійовича на тему: «Кримінологічні засади діяльності органів прокуратури України в умовах збройного конфлікту», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дослідження. Вивчення поданих Ковалевським М.А. матеріалів дисертації та автореферату, а також ознайомлення з його публікаціями, дає підстави стверджувати, що автором було проведено достатній науково-правовий аналіз теми, актуальної як у теоретичному, так і у практичному плані, сформульовано висновки і пропозиції, що мають інноваційний характер.

Оцінюючи дисертацію в цілому, можна констатувати, що автор досягнув поставлених перед собою цілей, роботу виконав на належному науковому та методологічному рівні. Такий загальний висновок підтверджується за основними критеріями, за якими оцінюються такі наукові роботи.

Обрана тема відповідає спеціальності наукового пошуку та визначається, перш за все, тим, що після початку та в ході збройної агресії російської федерації проти України органи сектору безпеки та оборони долають безпрецедентні виклики, на які необхідно швидко реагувати. Від швидкості, комплексності та якості реагування на виклики залежить стан забезпечення національної безпеки України, при цьому першочерговим завданням є забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також подальший розвиток демократичної держави, в якій панує верховенство права. Саме потенціал органів прокуратури має пріоритетне значення для забезпечення ключових аспектів демократичної держави, з урахуванням міжнародних стандартів щодо вдосконалення ціннісних орієнтацій, організаційної культури, структури управління та законодавчого регулювання діяльності правоохоронних органів, особливо з урахуванням потреб правозастосовної практики.

Стратегічними пріоритетами органів прокуратури є їх дієвість та ефективність як складової сектору безпеки та оборони, де вони забезпечують

Дніпровський державний університет	
внутрішніх справ	
Вх. №	119/2024
« 07 »	11 2024 р.
Основний док.	7
Додаток	-

національну безпеку України, зокрема громадську безпеку й порядок, протидіють злочинності з урахуванням ключових цілей та відповідно до стандартів прав людини і основоположних свобод: послідовна кримінальна політика, головною у якій є запобігання злочинності, невідворотність відповідальності, захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, забезпечення інтересів потерпілого; оперативність кримінального провадження з дотриманням міжнародних стандартів та принципу верховенства права; система управління, орієнтована на результат відповідно до встановлених пріоритетів; комплексна цифрова трансформація, а також відкритість, прозорість, підзвітність і незалежність.

Функціонування компетентної системи органів прокуратури у складі сектору безпеки і оборони України стане передумовою стабільного розвитку держави та суспільства, а також забезпечить оперативний та ефективний супротив та реагування на безпечові виклики, в яких опинилася Україна та її громадяни. Саме тому органи прокуратури є ключовою інституцією, яка залучена в процес запобігання злочинності в умовах збройного конфлікту. Кримінологічна діяльність органів прокуратури реалізується у формі кримінологічного нагляду за дотриманням органами досудового розслідування вимог законодавства щодо виявлення та усунення причин та умов, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення, а також під ж час безпосередньо кримінологічної діяльності прокурора.

Органи прокуратури є головними суб'єктами координаційної діяльності запобігання злочинності, а також процесу застосуванням комплементарного принципу переслідування, за умовами міжнародні суди для переслідування за воєнні злочини мають комплементарний характер до національних судів, тобто виступають доповнення, а не заміщенням національної юрисдикції. Це дозволяє притягнути винних у вчиненні воєнних та міжнародних злочинів до відповідальності, і основний тягар цієї діяльності опинився саме на плечах органів прокуратури. Саме органи прокуратури є основною інституцією, яка займається накопичуванням доказів міжнародних злочинів, які вчиняє рф в

Україні, а також комунікує та максимально співпрацює в Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду з метою забезпечення притягнення до відповідальності винних у воєнних злочинах осіб, до відповідальності засобами національних органів розслідування, прокуратури і суду.

Органами прокуратури у 2023 р. зареєстровано 138 044 злочини, пов'язані з агресією РФ та 119 071 воєнні злочини. Встановлено, що загинуло 11 673 цивільні особи, поранено 18 336 поранено; зафіксовано загибель 551 дітей і 1 368 поранених. За період збройного конфлікту прокурорами встановлено, що примусово переміщено та депортовано понад 19 500 українських дітей.

Треба зазначити, що актуальність обраної теми безпосередньо пов'язана із її новизною. Незважаючи на те, що питанням протидії злочинності в умовах війни присвячені численні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, існує низка прогалин, відкритих та дискусійних питань, пов'язаних із сучасним дослідженням проблеми кримінологічних засад діяльності органів прокуратури України в умовах збройного конфлікту з розробленням пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення законодавства та відповідної правозастосовної практики.

Актуальність теми рецензованого дисертаційного дослідження підкреслюється також тим, що дослідження спрямоване на подальшу реалізацію положень Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII; Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 08.04.2008 року № 311/2008; рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 року «Про заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю в Україні», введеним в дію Указом Президента України від 16.06.2015 р. № 341/2015; Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 (ціль 17); Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року затвердженого розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р (ціль 4); Стратегічного плану щодо реалізації повноважень органів прокуратури у сфері кримінального переслідування за вчинення міжнародних злочинів на 2023-2025 роки, затвердженим Генеральним прокурором 15 вересня 2023 р.; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11.05.2023 № 73/2023.

Наведене вище дозволяє стверджувати про безсумнівну актуальність, необхідність і своєчасність дисертаційного дослідження М.А. Ковалевського.

Зв'язок дисертаційного дослідження з програмами, темами і планами, затвердженими на загальнодержавному і відомчому рівнях, безумовно, сприяє забезпеченню значимості даного дисертаційного дослідження.

Мета і задачі дослідження сформульовані належним чином, відповідно до теми дослідження. Так, метою роботи є з'ясування кримінологічних засад діяльності органів прокуратури України в умовах збройного конфлікту та формулювання, на цій основі, пропозицій з удосконалення законодавства та практики його застосування.

Уявляється, що у дисертації належним чином визначені об'єкт і предмет дослідження.

Методи дисертаційного дослідження, вибрані і застосовані автором, відповідають предмету дослідження.

Емпірична база дослідження забезпечується різними репрезентативними даними.

Зазначене вище забезпечує належний ступінь обґрунтованості висновків і пропозицій, сформульованих у результаті дисертаційного дослідження, та їх достовірність.

Як видно із матеріалів, що містяться у додатках, результати дисертаційного дослідження отримали належну апробацію, що також засвідчує визнання їх значущості для практики.

Структура роботи відповідає темі дисертаційного дослідження, його меті і задачам.

Публікації. Основні положення та результати дисертації опубліковано 7 наукових праць, 4 з яких – статті у виданнях включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – у періодичному науковому виданні іншої держави за профілем дисертації, 2 – тези доповідей.

Оцінюючи основні положення дисертації, слід зазначити наступне.

Всі розділи та підрозділи дисертації складають взаємопов'язану логічну систему. У висновках, дисертантка надає свої пропозиції, які, як вже підкреслювалось, обгрунтовані і безпосередньо витікають із змісту роботи. В цілому, слід підтримати основні положення дисертації, що виносяться на захист.

Як позитивну рису слід відзначити ту обставину, що висновки після кожного із розділів роботи сформульовані автором досить чітко та відображають головні положення дослідження. Загалом можна зробити висновок, що структура дисертації М.А. Ковалевського повністю відповідає логіці наукового пошуку та дозволила автору послідовно зупинитися на основних проблемних питаннях.

Викладені у вступі та розділах основної частини дисертації положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, перспективними для наукового дослідження.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, можна зробити висновок, що воно розвиває і поглиблює сучасні концептуальні уявлення про теорію протидії злочинності в умовах війни.

Автореферат відображає основний зміст дисертації.

Текст дисертації викладено логічно, зрозумілою мовою.

У той же час, слід визначити низку зауважень щодо даного дисертаційного дослідження, які можуть стати предметом для наукової дискусії під час захисту. Зокрема:

1. Дисертантка у вступі дисертації вказує на певну емпіричну базу. Разом з тим, вказівка на структуру роботи в авторефераті дисертації обмежується додатками з переліком опублікованих праць. У тексті самої дисертації зустрічається широке використання різних результатів вивчення емпіричної бази.

На мою думку, узагальнені результати вивчення емпіричної бази повинні міститися у додатках до дисертації, що значно підвищило б рівень репрезентативності проведеного дослідження. Сюди ж слід віднести й відповідні анкети та узагальнені дані (аналітичні довідки). Це ж стосується також відомостей про впровадження результатів досліджень із зазначенням назв організацій, у яких здійснена їх реалізація.

2. В науковій новизні автор цілком слушно пропонує законодавчо закріпити завдання прокуратури щодо запобігання кримінальним правопорушенням та встановлювати причини та умови, що сприяли їх вчиненню. Ще раз зазначу, що я підтримую таку пропозицію, проте запрошую автора до дискусії з приводу того, що доцільніше законодавчо закріпити завдання прокуратури щодо запобігання *правопорушенням*, без вказівки на кримінальні.

3. У висновках до дисертації автор вказує на те, що наразі існує необхідність постійного моніторингу та аналізу показників злочинності в умовах збройного конфлікту. Ця інформація дозволить скорегувати напрямки, спрямованість та інтенсивність діяльності органів прокуратури з метою підвищення показників їх ефективності діяльності, планування та реалізації запобіжних заходів, координації діяльності у сфері протидії злочинності удосконалення нормативних і відомчих актів, що стосуються організації діяльності прокуратури в умовах збройного конфлікту.

Не зовсім зрозуміло, яким чином моніторинг та аналіз показників злочинності в умовах збройного конфлікту може вплинути на роботу будь-якого правоохоронного органу чи суду, оскільки корегувати напрямки, спрямованість та інтенсивність діяльності цих органів виключно на підставі

кількісної сторони буде хибним кроком.

Зазначені вище зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, вони мають сприяти науковій дискусії під час публічного захисту дисертації, як це і передбачено вимогами до процедури захисту дисертації.

Загальний висновок:

Дисертація Ковалевського Микити Андрійовича на тему: «Кримінологічні засади діяльності органів прокуратури України в умовах збройного конфлікту» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу науково-прикладну задачу і щодо яких здобувач є суб'єктом авторського права, а саме: воно дозволило дисертанту отримати результати, які є суттєвим внеском у теорію протидії злочинності.

Виходячи з викладеного, на основі вивчення дисертації та наукових праць, опублікованих по темі дисертації, слід зробити висновок, що рецензована дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на основі публічного захисту на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія, кримінально виконавче право.

Офіційний оцінювач

С.В. Желізняк